

UIT DE STUDEERCEL.

Nieuw-York werd met overstroming bedreigd, doch hield het hoofd moedig boven water, als de Zeeuwsche leeuw. De Yankees vinden met hun practischen zin altijd redmiddelen in den nood. Geheel moderne, nieuwe uitvindingen komen meestal uit Amerika. Het was om deze reden, dat ik onlangs de vraag overwoog, of misschien ook uit Amerika eene geheel nieuwe beweging in de letterkundige kunst naar Europa zou kunnen worden overgebracht? Het schijnt, dat men over het letterkundig leven van een volk een juist begrip zal verwerven, wanneer men oplettend nagaat, wat in zijne groote dagbladen en tijdschriften wordt geschreven. Men moet natuurlijk met het verschijnsel rekening houden, dat de dagbladen eene bepaalde leer voorstaan, dat zij eene kleur bekennen, die bij de tijdschriften niet zoo snel te herkennen is.

Vandaar, dat ik mij de taak oplegde een viertal Amerikaansche tijdschriften te lezen, om een denkbeeld te vormen over het letterkundig leven in beschaafde Amerikaansche kringen. Mijn vier tijdschriften zijn zonder eenig opzet gekozen — het zijn de vier, die mij het gemakkelijkst toegankelijk waren. Het eerst greep ik:

The Dial. A semi-monthly Journal of Literary Criticism, Discussion, and Information. Edited by Francis F. Browne. Chicago, March I, 1897.

Dit tijdschrift is in 1875 opgericht. Er is aan het zuiver modern standpunt van *The Dial* niet te twijfelen. De auteurs gelooven aan de superioriteit van hun tijd, en beweren, dat zij bij het oordeel over vroegere letterkundige geslachten een afdoender inzicht bezitten, dan hunne onmiddellijke voorgangers. Maar wat hun oordeel kenmerkt, is, dat zij hunne groote auteurs van 1850, 1860 en 1870 niet met een verwaand machtwoord alle talent ontzeggen, maar zeer oordeelkundig laten uitkomen wat deze mannen, naar het nieuwst critisch inzicht, gewonnen of verloren hebben. Lowell en Whittier zijn gestegen, Hawthorne vooral heeft gewonnen. Emerson, vroeger aangebeden als een heros, heeft verloren, evenzoo zijn Longfellow en Bryant achteruitgegaan.

Van de door Europa zoo luid geprezen Poe en Whitman is Poe gerezen, Whitman gedaald. Dit oordeel van *The Dial* is even eervol voor de beoordeelden als waardig voor den criticus. Zijn standpunt tegenover vroegere auteurs is geheel billijk en verdraagzaam. Er schemert nergens de lust door om voor eigen opvatting propaganda te maken door dik en dun, nimmer zoekt hij in zijne jonkheid een speciale vergunning om oudere auteurs met scheldwoorden te verguizen of te beleedigen. Zeer gunstig komt de tactvolle houding van *The Dial* uit, tegenover Fransche onverdraagzame tijdschriften als: *La Critique, revue-bi-mensuelle*, als *L'Aube, revue mensuelle illustrée* en *L'Enclos, revue mensuelle*. Onze Nederlandsche tijdschriften kunnen buiten beschouwing blijven, daar zij bijna zonder uitzondering een waardigen, verdraagzamen toon aanslaan.

Het tweede Amerikaansche tijdschrift heet :

The Bookman. A Literary Journal. Published monthly. By Dodd, Mead & Company. 5th ave. & 21 st. New-York. February, 1897.

Deze revue werd opgericht in 1895, en wordt geschreven door auteurs van verschillenden leeftijd en richting. Het eerste artikel heet *Cronicle and Comment*, waarin de gebeurtenissen van de laatste maand, anecdoten, kleine blunders, onuitgegeven brieven en fac-similes voorkomen. Daarenboven wordt dit alles op voortreffelijke wijze geïllustreerd. Er wordt bijvoorbeeld melding gemaakt van een Engelsch letterkundige, Dr. W. Robertson Nicoll, die Amerika bezocht, en Longfellow's huis in het Amerikaansche Cambridge beschreef. Twee fraaie houtsneden sieren hier den tekst: *Longfellow's home*, and *Longfellow's study*. Dat de dichter steeds met grooten eerbied bejegend wordt, blijkt uit deze woorden van den tourist: „*Many stories are still told of Longfellow's great kindness of heart, of his courtesy, which was never wearied and never broken, of his great patience in receiving strangers and in answering letters. No one could have left a sweeter memory, and on all hands the testimony is that a purer and gentler spirit never breathed.*”

In dezelfde rubriek: *Cronicle and Comment* wordt eveneens gesproken over Engelsche nieuwe tijdschriften. Men vestigt de aandacht op *The Temple Magazine*, dat nog maar vier maanden bestaat. In het Januari-nummer komt een artikel van den Deken van Canterbury onder den titel: *Men I have known. Reminiscences and appreciations*. De schrijver spreekt over Lord Tennyson, en voegt er aardige facsimiles bij van brieven door Tennyson geschreven aan Dean Farrar, en een facsimile van eenige verzen uit Tennyson's handschrift der *Idylls of the King*. Deze facsimiles zijn in *The Bookman* gereproduceerd.

Mij valt te binnen, dat ik onlangs in een Nederlandsch tijdschrift las, hoe ongepast het was tegenwoordig nog van Victor Hugo of Dickens, en *à plus forte raison* van Tennyson te spreken. Zij, die zulke dingen doen, gaan te ver terug, omdat alleen de letterkunde van den dag de moeite eener nadere studie loont. Wat zou het nieuwe Engelsche tijdschrift *The Temple Magazine* wel moeten beginnen, als deze verzekering eens door goedgelovigen voor een evangelie werd gehouden? Gelukkig gaat in het practische en degelijke Engeland de domheid niet zoover.

Men vindt in *The Bookman* een zeer fraai portret van den zonderlingen, maar genialen dichter Walt Whitman, naar aanleiding eener monographie van John Burrough; men vindt een hoofdartikel over Washington Irving onder den titel: *American Bookmen* door M. A. de Wolfe Howe, met vijf portretten van Irving en facsimiles. Voor de volgende maand belooft *The Bookman* een artikel over J. Fennimore Cooper. Het schijnt toch duidelijk te blijken, dat men in Amerika achting behoudt voor de mannen van 1830, 1840 en 1850, en dat niemand er den krankzinnigen eisch uitspreekt alleen de letteren van het oogenblik te bewonderen.

Het derde Amerikaansche tijdschrift draagt den titel :

The Month, in Literature Art and Life. Illustrated. A Journal of cultivation.

Editors: Joseph B. Gilder, Jeanette L. Gilder. Published monthly by the Critic Co., 287 Fourth Ave. New-York.

De eerste aflevering van dit nieuwe tijdschrift verscheen den 1^{en} Januari 1897. Nieuwer en moderner kan het niet. Ook wordt hier inderdaad gesproken van kunstenaars, die nog weinig bekend zijn in Engeland en Europa. In de eerste plaats van een Japanschen poëet, Yonehiro Noguchi, nu levend in Californië, zeer goed bekend met de beste Engelsche dichters en met Amerikaansche schrijvers. Onlangs heeft *The Chronicle* van San Francisco bewezen, dat deze Engelsch schrijvende Japansche dichter zijne beste regels steelt bij Poe. En dan voegt de criticus van *The Month* er bij: „*Whether he is a plagiarist or not. I hardly think that he is going to make a success of it as a poet. Here and there he has a line that is interesting, but it has n't much connection with the lines that precede or follow it, nor, so far as I can see, with anything else.*” Van dit jong Japansch genie wordt evenwel een zeer mooi portret aan den lezer getoond.

Terstond gaat de schrijver van het letterkundig overzicht onze aandacht vragen voor de schrijfster van *Jane Eyre*, Charlotte Brontë. En dit is nog wel eene auteur van 1850. Hij is van meening, dat deze geniale artiste bij hare verschijning geheel miskend werd door de critiek, omdat er in Engeland beweerd werd: „*That the book might be praised if it was the work of a man, but that it was odious as the work of a woman!*” Charlotte Brontë antwoordde zeer fier aan dezen dwaas, dat zij door de critiek niet als man of vrouw, maar alleen als auteur behoorde beoordeeld te worden. De critiek heeft geen recht zich te bemoeien met de vraag naar de sexe van de auteur, alleen met haar talent.

The Month geeft een zeer mooi portret van den overleden staatsman Challemeil-Lacour, en van den Noordpoolreiziger Fridtjof Nansen. Met een echt Amerikaansch *business*-idee heet het hier op de vraag, welke vrucht de reizen naar de Noordpool afwerpen — dat de Noordpool evenveel goudmijnen oplevert, als de goudlanden van Zuid-Afrika. En het besluit wordt aldus geformuleerd: „*Dr. Nansen will make considerably more than £ 100.000 out of his writings, lectures on the subject of his voyage, and discoveries.*”

En nu begint de Amerikaan op te tellen, dat Nansen van een Londensch uitgever voor zijn boek £ 40.000 kreeg, en van Brockhaus te Leipzig £ 25.000 voor eene Duitsche vertaling, en van een Noorweegsch uitgever te Christiania even zooveel. En daarom zegt *The Month* zal hij nog wel eens voor de tweede reis naar de Noordpool trekken.

Behalve deze verspreide letterkundige berichten gaf dit tijdschrift ook hoofd-artikels, zooals een van Locke Richardson over *Falstaff's Dying Words, a new Interpretation*. Ook dit is nu juist geen litteratuur van den dag — vooral omdat drie auteurs deze zelfde stof bespreken. Men vindt er nog kritieken over Sloane's *Life of Napoleon Bonaparte*, welk boek vooral uitmunt door prachtige illustraties, over Justin Mc Carthy's *Pope Leo XIII*, en eindelijk een zeer warme aanbeveling eener Engelsche vertaling van J. K. Huysmans' *En Route*.

Het vierde Amerikaansche tijdschrift heet:

The Book Buyer, a Review and Record of current Literature. New-York, March, 1897.

Deze revue dagteekent van 1883. Er komen vele zeer korte aankondigingen in voor, waaruit blijkt, dat de Engelsch-Indische novellist Ruddyard Kipling in Amerika zeer veel gelezen wordt, en dat men zeer nieuwsgierig is naar het tweede deel van de *Correspondence de Victor Hugo*, dat in April door een uitgeverfirma te New-York zal worden nagedrukt. Het is duidelijk genoeg dat de Vereenigde Staten niet zijn toegetreden tot de Conventie van Bern op den letterkundigen eigendom. De Yankees zullen zich wel wachten, om zich meester te maken van tonnetjes haring, van kisten vol kaas, of vaten vol boter, die Europa hun toezendt, maar een Europeesch boek wordt oogenblikkelijk verbeurd verklaard. Het denkbeeld van letterkundigen eigendom schijnt nog niet toegankelijk voor de Amerikaansche hersenen. Charles Dickens heeft te vergeefs eene reis naar Amerika gemaakt, om voor den Engelschen letterkundigen eigendom te pleiten. Hij werd vol geestdrift ontvangen, maar zoodra hij sprak over den roof aan Engelsche schrijvers en uitgevers begaan, liet men hem praten. Het past ons niet laag op de Amerikanen in dit opzicht neer te zien. Ook onze regeering heeft geweigerd de Conventie van Bern te onderteekenen, zoodat Fransche, Duitsche en Engelsche auteurs hier kunnen herdrukt en vertaald worden, alsof er geen letterkundige eigendom in de wereld bestond. Of Nederland, evenals Amerika, evenals Rusland, met deze roofpolitiek veel eer zal inleggen, moet nog blijken.

The Book Buyer prijst zeer *The Literary anecdotes of the Nineteenth Century* van den Engelschen auteur Dr. W. Robertson Nicoll, waarin veel wetenswaardigs over Thackeray en Dickens voorkomt. Ook over Tennyson vindt men zeer vele berichten onder den titel van *Tennysonianana*; verder over Elisabeth Barrett Browning en over Savage Landor. Zeer eigenaardig is hier vooral een artikel over den Amerikaanschen uitgever H. O. Houghton, waarbij een zeer karakteristiek portret. Het opmerkelijke van dit tijdschrift is tevens, dat het zeer vele opstellen behelst, maar ieder opstel is in twee of drie bladzijden vervat. Zoo kunnen allerlei belangrijke zaken worden aangeroerd in den korten praktischen stijl der Amerikanen. Misschien wordt het oude classieke woord hier omgekeerd, en geldt in Amerika de leus *Multa sed non multum*.

Dit viertal Amerikaansche tijdschriften kan geen volledig beeld geven van alles, wat in de Vereenigde Staten wordt gedrukt en gedacht. Voorloopig alleen mag toch als slotsom worden vastgesteld, dat de letterkundige beweging aldaar in geen deele tot doel heeft de kunstwerken der laatste jaren als de eenige geldende te beschouwen. Amerikaansche en Engelsche auteurs, Emerson, Hawthorne, Longfellow, Poë, Shakespere, Tennyson, Dickens, Thackeray, Robert Browning, Charlotte Brontë, Ruddyard Kipling worden herhaaldelijk behandeld met onpartijdige waardeering. Hoewel hierin niets verwonderlijks verborgen is, schijnt het toch, dat dit verschijnsel niet onopgemerkt mag voorbijgegaan worden.

T. B.